

המהפכה בנפאל -

מותו של חלום?

עמ' 7-8

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדור

زو هديرخ ZO HADEREKH

גיליון 4 / 24 בינואר 2024

ברית הימין-חרדים בסכנה

משפחות
החטופים: הזמן אזל

חיפה: ערבים ויהודים נגד המלחמה בעזה

מכתבים למערכת

עזה בעיני מזכ"ל האו"ם

ב-15 בינואר נפגש מזכ"ל האו"ם אנטוניו גוטרה עם קבוצה גדולה של עיתונאים זרים במטה הארגון שבניו יורק. אינני יודע האם בין העיתונאים היו ישראלים. למחרת חיפשתי בעיתונים בשפה העברית ולא מצאתי ולו רמז לדבריו החשובים. לכן, אנצל את דפי "זו הדרך" כדי לפרסם קטעים מדבריו. להלן התרגום בעריכתי:

"בכל יום ויום אני חושב על מצוקת משפחות החטופים שפגשתי. אני שב ודורש את שחרורם לאלתר של כל בני הערובה ללא תנאי. עד אז, יש להתייחס אליהם באופן אנושי ולהתיר להם לקבל ביקורים וסיוע מהצלב האדום הבינלאומי. יש לחקור בנמרצות את הדיווחים על אלימות מינית שביצעו חמאס ואחרים ב-7 באוקטובר ולהביא את האחראים לדין.

שום דבר אינו יכול להצדיק הרג, פציעה וחטיפה של אזרחים – ואף לא ירי רקטות לעבר יעדים אזרחיים. בה בעת, המתקפה שמבצעים כוחות ישראליים בעזה במאה הימים האחרונים המיטה הרס סיטוני והרג אזרחים בשיעור שהוא חסר תקדים בכל שנותי כמזכ"ל האו"ם. רוב רובם של ההרוגים הם נשים וילדים. דבר אינו יכול להצדיק את הענישה הקולקטיבית של העם הפלסטיני. אין מילים לתאר את המצב ההומניטרי בעזה. שום מקום ואף אדם אינם בטוחים. בני אדם מוכי טראומה נדחקים לאזורים מצטמצמים בדרום, שהגודש בהם נעשה בלתי נסבל ומסוכן.

אף שנעשו צעדים מסוימים להגדיל את הזרמתו של סיוע הומניטרי לעזה, סיוע מציל חיים מגיע בכמות שאפילו אינה מתקרבת להיקף הנדרש לבני האדם שסבלו חודשים על גבי חודשים של מתקפה בלתי פוסקת. צילו האפל של הרעב מרחף מעל תושבי עזה – בצד מחלות, תת-תזונה וסיכונים בריאותיים אחרים. אני מוטרד מאוד מההפרה הברורה של המשפט ההומניטרי הבינלאומי לה אנו עדים.

לפעילות סיוע יעילה בעזה או בכל מקום אחר, דרושים כמה תנאים בסיסיים. נדרש ביטחון, דרושה סביבה שבה אנשי סגל יכולים לעבוד בבטחה, דרושים הלוגיסטיקה הנחוצה וחיידים הפעילות המסחרית. המכשולים הניצבים בפני הסיוע ברורים. הם זוהו לא רק בידי האו"ם, אלא גם בידי בכירים מרחבי העולם שראו את המצב כמו עיניהם.

האו"ם וארגונים השותפים לו אינם יכולים לספק סיוע הומניטרי יעיל כל עוד עזה נתונה להפגזות כה כבדות, נרחבות ובלתי פוסקות. מצב זה מסכן את חייהם של מקבלי הסיוע – ושל מי שמספקים אותו. רוב רובם של אנשי הסגל הפלסטינים בעזה נאלצו להימלט מבתיהם. מאז 7 באוקטובר נהרגו הגדול 152 עובדים של האו"ם. זה אירוע אובדן החיים היחיד הגדול ביותר בתולדות הארגון שלנו – נתון שובר לב ומקור לצער עמוק. ואף על פי כן, עובדי סיוע עושים כמיטב יכולתם לספק בתוך עזה, וכל זאת תחת לחץ עצום ובלא ערובות לבטיחותם. יש רק פתרון אחד שיכול לסייע לטפל בכל הסוגיות האלה: אנו זקוקים להפסקת אש הומניטרית מיידית."

ירמי ונטורה, נתניה

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

גם להם אמרו להמתין

"גם לנו אמרו 'סבלנות'. גם אנחנו ספרנו ימים, לילות, שבועות, חודשים ושנים. וגם אנחנו התחננו לצלב האדום, וגם אנחנו טסנו לרחבי העולם להיפגש עם בכירים בינלאומיים כדי שיפעילו לחץ. והיו סרטים צהובים ובלונים כחולים, סרטונים להעלאת המודעות, ראיונות לתקשורת ובקשות לעזרה. ולכן אני כותבת את הדברים האלה. כי לא רק שההיסטוריה חוזרת על עצמה מול העיניים שלי, נראה שמסרבים ללמוד מההיסטוריה, ואני לא יכולה לשאת את זה יותר."

יובל ארד, בתו של רון ארד, פייסבוק, 10.1

מוותר על לא קיים

"כמה סימבוליזם היא העובדה שהשר עמיחי שיקלי מוותר דווקא על תיק השוויון החברתי. מוותר על השוויון בממשלה שעושה הכל למען אישויון: כלכלי, מגדרי, לאומי וחברתי."

אורלי וילנאי, "הארץ", 10.1

בר-דוד מאוד נדיב עם כספי העובדים

"הממשלה אישרה תוכנית מענקים לאנשי המילואים. ראש הממשלה בנימין נתניהו, שר האוצר בצלאל סמוטריץ' ושר הביטחון יואב גלנט מיהרו לקחת קרדיט על התוכנית בהצהרות לתקשורת. את השאלה, מניין תביא הממשלה 9 מיליארד שקל למימון המתווה, פטר כך סמוטריץ': 'זה העוגן לתקציב 2024 שנביא'. לא חלפו שלושה ימים והתברר שהעוגן של סמוטריץ' לא מצליח למצוא אחיזה בקופת המדינה. באוצר מצאו 'פתרון'. אבל עליו, אף אחד לא רצה לקחת קרדיט. נתניהו, סמוטריץ' וגלנט הפעם לא צייצו. גם לא הדרגים המקצועיים בממשלה. דווקא יו"ר ההסתדרות אנון בר-דוד, מכל הגורמים שבעולם, הוא זה שנשלח לבשר לציבור שכל עובד שכיר בישראל יתרום יותר מ-400 שקל מתלוש השכר שלו למימון התוכנית של הממשלה. זאת, באמצעות ויתור על יום הבראה. באותה המידה, אפשר לומר שהמגבית מציבור העובדים תממן את הכספים הקואליציוניים או הוצאה אחרת של הממשלה."

און דורי, "גלובס", 11.1

אבל קריאה לרצח עם לא מעניינת את המשטרה

"אישה זומנה לחקירה במשטרה משום שהציעה כריך עם בשר חזיר לשליח חב"ד שחילק ציציות מחוץ לתיכון בתל אביב. לפי עורך דינה של האישה, גונן בן יצחק, שוטר התקשר אליה וזימן אותה לחקירה בטענה ש"פגעה ברגשות הציבור". בן יצחק הוסיף שהשוטר איים שאם האישה לא תגיע לתחנת המשטרה עוד הערב – הוא ישלח שוטרים לביתה. עם הגעתה לתחנה, נמסר לאישה כי החקירה נדחתה ליום ראשון."

יהושע (ג'וש) בריינר, "הארץ", 12.1

מפגינים בחיפה, 20.1 (צילום: זו הדרך)

למרות החבלה של בן גביר, הפגנה המונית נגד המלחמה בחיפה

נמשיך לקרוא להפסקת המלחמה ולשלום

בהפגנה ההמונית כאן בחיפה, העיר בה אני לומד. אנו מפגינים בנחישות ובאומץ למען הפסקת המלחמה בעזה ולמען עסקה של כולם תמורת כולם. האירועים האחרונים מוכיחים שוב שאין דרך להכניע את העם הפלסטיני ולגרום לו לוותר על זכותו להגדרה עצמית. אין פתרון צבאי – הוא יוביל רק להמשך שפיכות הדם של שני העמים. הפתרון היחיד הוא הפתרון המדיני.

לגבי המתקפה הפשיסטית עליו אמר ע'נאים: "תקופה זו חשפה את הפשיזם בחברה הישראלית. האוניברסיטאות פועלות כאילו הן חלק מזרועות הביטחון. הימין הקיצוני מסית ומאיים עלינו. אנשי ימין לעגו לנכות שלי ולעובדה שאני נעזר בכיסא גלגלים. אמרו לי שעלי ללמוד לעמוד לפני שאוכל להביע את דעתי. אמרו שקיבלתי את כסא הגלגלים משיח' יאסין ושצריך לפוצץ אותי יחד איתו. אך הבריונות, ההסתה והרדיפה הפוליטית לא יפחידו אותי ואת שאר הסטודנטים הערבים – נמשיך לקרוא לעצירת המלחמה ולשלום בין העמים".

מעוז ינון, ששני הוריו נרצחו ב-7 באוקטובר, אמר בהפגנה: "שר הביטחון לא מבין בביטחון. השר לביטחון פנים בוודאי לא מבין בביטחון. הרמטכ"ל והאלופים לא מבינים בביטחון. מי שמבינה בביטחון זו הבת שלי עדן, שמבינה שבשביל ביטחון צריך שוויון, צדק ושלום". עוד הוסיף: "נקמה היא לא התשובה. היא אף פעם לא תהיה התשובה".

ישי מנוחין, מראשוני הסרבנים של יש גבול, אמר בנאומו בפני המפגינים: "יש דברים שאנשים הגונים לא עושים. אנשים הגונים לא גורמים ל-24 אלף מתים בעזה. אנשים הגונים לא מבצעים את טבח 7 באוקטובר. אנשים הגונים לא נוקמים. הם מחפשים איך לחיות פה אחד בצד השני. אני שמח על כל אדם שאומר 'לא', ולא מוכן לקחת חלק בטבח שקורה בעזה. אנשים הגונים לא לוקחים חלק בפשעי מלחמה ובמלחמות שכל מטרתן נקמה ואי-מציאת פתרון. אנשים הגונים מחפשים שלום ונאבקים למענו. אני שמח להיות פה היום בצד כל כך הרבה אנשים הגונים".

אסף טלגם

כאלף איש הפגינו בשבת (20.1) בכיכר פריז בחיפה נגד המלחמה בעזה. ההפגנה נערכה ביוזמת שותפות השלום – קואליציה של חד"ש עם תנועות ועם ארגונים של החברה האזרחית המתנגדים למלחמה. הייתה זו ההפגנה הגדולה ביותר נגד המלחמה שנערכה בעיר מאז 7 באוקטובר. המשטרה סירבה לתת רישיון להפגנה, אך נכנעה בעקבות עתירה לבג"ץ של שותפות השלום והאגודה לזכויות האזרח. המפגינים בעיר התחתית הגיפו שלטים בעברית ובערבית בהם נכתב: "די למלחמה", "עסקה עכשיו – כולם תמורת כולם", "בעזה ובשדרות ילדים רוצים לחיות" ו"די לטבח בעזה". במהלך ההפגנה התנפלו שוטרים על המוחים והחרימו שלטים בהם נכתב "די לטבח".

בהפגנה נאם מזכיר חד"ש אמג'ד שביטה, שאמר: "באנו לזעוק את זעקת העם הערבי הפלסטיני, עמנו הנטבח בעזה. באנו לזעוק את זעקתן של המשפחות השכולות בעוטף עזה, ואת זעקתן של האימהות שבניהן נשלחו להרוג ולהיהרג במלחמה המיותרת שאין לה שום הצדקה. איננו מסכימים זה עם זה על הכל, אך כולנו מסכימים שמוכרחים לעצור את המלחמה הנוראה הזו". עוד הוסיף: "לא נוותר על הזכות להפגין ולהשמיע את קולנו – גם ביישובים ערביים וגם בערים המעורבות ובערים היהודיות. נמשיך להפגין עד שתסתיים המלחמה".

זוועה אנושית שלא ניתן להצדיק

אחריו נשאה דברים מיכל ברודי-ברקת מהארגון זעקת האמהות, אם לחייל המשרת בעזה: "כ-200 חיילים נהרגו בעזה מאז הכניסה הקרקעית. הרמטכ"ל קורא להמשיך את המהלך ולשחזר את ההצלחה בלבנון. מה קורה כאן? למי זה טוב? נתניהו קורא להמשיך עד הסוף. למה הוא מתכוון? – זעקה. "את מה שמתרחש בעזה לא ניתן לתפוס. מעל 24 אלף הרוגים, רובם נשים וילדים. מאות אלפי פצועים, הרס בממדים אדירים ושני מיליון פליטים. זו זוועה אנושית שלא ניתן להצדיקה", הוסיפה.

עודאי ע'נאים, סטודנט באוניברסיטת חיפה שהיה קורבן לרדיפה פוליטית אמר בנאומו: "אני גאה לעלות על הבמה

כתב אישום הוגש נגד ח"כ כסיף

חפים מפשע, ח"כ כסיף הביע גינוי נחרץ וברור לחמאס, למתקפת 7 באוקטובר בפרט, ולפגיעה באזרחים ובחפים מפשע בכלל.

ח"כ כסיף אמר במליאת הכנסת ב-4 בדצמבר האחרון: "ב-7 באוקטובר ירדה האפלה הגדולה על הארץ – התקפה נפשעת, רצח מחריד של למעלה מ-1,000 ישראלים חפים מפשע, טבח, ביזה, אונס והתעללות מינית בקורבנות וחטיפת אזרחים תמימים לתוככי הרצועה. המונים הפכו פליטים במדינתם בעוד בתיאם נחרבו והועלו באש. מילים אינן יכולות לתאר את גודל הזוועה והרשעות שנתגלו ביום הנורא ההוא". הארגון "זוים – קהילה פועלת", שיוזם את העצומה, ציין: "הליך ההדחה כנגד ח"כ כסיף מבוסס על יסוד האשמה שקרית כאילו בחתימה על עצומה הקוראת להפסקת אש יש יסוד של 'תמיכה במאבק מזוין נגד ישראל'. הדחתו היא התקפה על קולם הביקורתי של מתנגדי הכיבוש ודורשי השלום והשוויון. כל רגע שבו הליך ההדחה נותר תלוי ועומד – הרדיפה האנטי-דמוקרטית נגד כולנו מחריפה. יש להפעיל לחץ ציבורי על חברי וחברות הוועדה שלא להסכים להליך אנטי-דמוקרטי מסוכן בחסות המלחמה".

יו"ר דגל התורה: אסור היה לחתום על הדחת ח"כ כסיף

נמשך הוויכוח בקרב הסייעות החרדיות לגבי דרישת הימין להדיח את ח"כ עופר כסיף (חד"ש) מהכנסת. בדיון בסיעת יהדות התורה, הודה יו"ר הסיעה, ח"כ משה גפני, כי בעיקרון הוא תומך בעמדת ח"כ ישראל אייכלר מסייעתו. לפי עמדה זו, היה אסור לחתום על דרישה להדחה מחשש שבהמשך חרדים ייפגעו מכך. בפרסום באתר 'בחדרי חרדים' הסביר גפני, כי הוא חתם רק "בגלל הנראות הציבורית". גפני חתם באיחור של יומיים לעומת חבריו על בקשת ההדחה של ח"כ כסיף.

ח"כ אייכלר סירב תחילה לחתום על הדחת כסיף מחשש שהליך שכזה יפגע בעתיד בכח"ם החרדים. אך לאחר שכל חברי הכנסת מיהדות התורה חתמו על החוק, החליט אייכלר לחתום כדי "לא להיראות כמי שפורש מהציבור".

מסביבת ח"כ אייכלר נמסר: "זו טעות של הח"כים החרדים לתמוך ביוזמת ליברמן ופורר שרוצים לזרוק את החרדים במריצות למזבלה. ברור כי הבאים בתור לפסילה יהיו הח"כים החרדים. את הפסילה של חרדים בג"ץ יאשר, בניגוד לכסיף שבג"ץ ישאיר אותו בכנסת. למרות הכל, אחרי שכל החרדים חתמו ח"כ אייכלר לא יפרוש מן הציבור ויחתום עם כולם". ח"כ אחמד טיבי, יו"ר סיעת חד"ש-תע"ל, אמר בשיחה עם 'בחדרי חרדים' לאחר חתימת חברי הכנסת החרדים: "צר לי שהמפלגות החרדיות חתמו באופן אוטומטי על בקשת ישראל ביתנו. מחר ליברמן ירצה להדיח את גפני או דרעי או ח"כים חרדים אחרים על פחות מזה".

70 חתימות של חברי כנסת הושגו ב-8 בינואר כדי להתחיל בהליך הדחת ח"כ כסיף. בשיבת ועדת הכנסת אמורים להציג חוות דעת משפטיות בעניין, ונדרש רוב של שלושה רבעים מחברי הוועדה על מנת לאשר את בקשת ההדחה. לאחר מכן צריכה המליאה לאשרה ברוב של 90. חבר הכנסת שהודח רשאי לערער על ההחלטה לבית המשפט העליון.

הפרקליטות הגישה (17.1) כתב אישום נגד ח"כ עופר כסיף (חד"ש-תע"ל) בגין תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות במאי 2022. כתב האישום הוגש באישור היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרב-מיארה. זאת שעה שנגד ח"כ כסיף מתנהל הליך הדחה מהכנסת על רקע תמיכתו בתביעה שהגישה דרום-אפריקה לבית הדין הבינלאומי לצדק בהאג בקריאה לעצור את המלחמה בעזה.

כתב האישום מייחס לח"כ כסיף תקיפה של שוטר במסאפר יטא בדרום הר חברון. השוטר ביקש לחסום את דרכו של כסיף להפגנת תמיכה בכפרי האזור, תוך הפרת חסינותו הפרלמנטרית המבטיחה חופש תנועה. כאשר יצא כסיף ממכוניתו התפתח עימות עם השוטר, שנגע בפניו של כסיף. בתגובה ניסה כסיף להדוף את ידו. תנועה זו מנצלת הפרקליטות כעילה להעמדתו לדין.

בתגובה להגשת כתב האישום מסר כסיף: "הרדיפה הפוליטית ואלימות המשטרה נחשפות לעיני כל בהתקפות על מפגינים שלווים ובאיסור בלתי חוקי על מחאות נגד המלחמה. זה גם מה שעומד בבסיס כתב האישום נגדי – רדיפה פוליטית, אלימות משטרתית ושקרים תוך פגיעה בחסינותי בזמן מילוי תפקידי כח"כ. האיומים והאלימות שסופגים פעילי שלום, תיאום עדויות ופברוק ראיות מצד המשטרה הן חלק משיטה. זה קרה גם בהפגנה בשייח' ג'ראח, בה הותקפתי באלימות קשה בידי שוטרים, אך התיק נסגר. אלחם ללא מורא על חפותי בבית המשפט ועל דרכי הפוליטית".

ביום שני הקרוב (29.1) תתכנס ועדת הכנסת, לראשונה בתולדותיה, לדיון בהדחתו של חבר כנסת מכהן. "חוק ההדחה", שאושר בשנת 2016 בידי קואליציית נתניהו-ליברמן-שקד, מאפשר לימין לדרוש חירויות פוליטיות ואת יסודות המשטר הדמוקרטי – הזכות לבחור ולהיבחר. אם ועדת הכנסת תאשר את הבקשה, זו תועבר במהרה להצבעה במליאה, בה כמעט מובטח רוב לאישורה. "כתם עכור על פניה של ישראל" – כך תיאר בזמנו את חוק ההדחה נשיא המדינה יצחק הרצוג.

כ-1,800 אזרחים כבר חתמו על עצומה נגד הדחתו של ח"כ עופר כסיף מהכנסת. בעצומה המקוונת נכתב: "הכנסת עסוקה בחלוקת כספים קואליציוניים לחבריה וממטירה גזירות כלכליות על הציבור. כפי שהוכח בשנה האחרונה, רק לחץ ציבורי ימנע את החרכת יסודות הדמוקרטיה. בזמן ששרים וחברי קואליציה קראו 'להשמדת עזה' ולפגיעה בפלסטינים

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לנסות את הוצאות

המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה

הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

היו זמנים: ביוזמת ההסתדרות הפגינו ועדי עובדים בקריית גת נגד היקור, דצמבר 2022 (צילום: ההסתדרות)

הון, שלטון, מזון וביטחון תזונתי

משרדי האוצר (ע"ע שי באב"ד) והמסחר הוספת מוצרים חדשים לפיקוח, למעט בחינת התחרות בשוק הלחם המלא. המבקר מצא כי בתחום אכיפת המחירים של מוצרי המזון המפוקחים, חלה ירידה במספר תיקי האכיפה שנפתחו בשנת 2021 (127 תיקים) לעומת מספר התיקים שנפתחו בשנים 2018-2019 (1,574). כמו כן, רק 27% מתוך תיקי הביקורת, שבהם נמצאו הפרות של מחירי הפיקוח ושהועברו ממנהל אכיפה, מסחר ומדידה למחלקת תביעות במשרד הכלכלה, הבשילו לצעדי ענישה. לדברי המבקר, "נתונים אלו עשויים להעיד על היעדר אפקטיביות באכיפה".

עוד העלתה הביקורת ליקויים בנושאים נוספים ובהם: פרסום דוחות המונופולים בענף המזון; פרקי הזמן לביצוע עדכון שוטף למחירי המוצרים המפוקחים; והחלת פיקוח על מחיר הלחם המלא. הביקורת העלתה עוד, כי ישנו פער של 82% במחיר הלחם המלא בישראל לעומת מחירו הממוצע בארה"ב, בבריטניה, בניו-זילנד ובספרד. כמו כן, נמצא, כי מאז הסרת הפיקוח על מוצרי חלב בסוף שנת 2021 ועד סוף שנת 2022, עלה המחיר הממוצע של החמאה המיובאת ב-60%. זאת, בהשוואה להתייקרות של 7% בלבד במחיר החמאה המקומית (כאשר ניתן להשיגה ברשתות השיווק).

יד רוחצת יד

אילו היה העניין רק בתופעה של מינוי פקידים בכירים באוצר לשעבר למנהלים בתאגידים הגדולים, ניתן היה לקבוע צינור של כמה שנים כדי למנוע ניגוד עניינים. אבל זו תופעה עמוקה יותר: מדוח מבקר המדינה עולה כי השלטון משרת במודע את בעלי ההון. במקרה של המחירים המנופחים של מוצרי המזון, נודעות לכך השלכות חברתיות חמורות ביותר, ביחוד בכל הנוגע לביטחון תזונתי.

30 אחוז מהנפשות הבוגרות בישראל, שהן יותר משני מיליון איש, נקלעו לחוסר ביטחון תזונתי. בסקר שנערך נמצא, ש-18 אחוזים מהם נמצאים בקטגוריה של מי שידעו רעב בשנה האחרונה, וזה היקף עצום, אמר באחרונה בדיון בכנסת פרופ' רוני סטריאר, יו"ר המועצה הלאומית לביטחון תזונתי. איך טען באב"ד? שטראוס ודומיה "דואגים לביטחון התזונתי של הישראלים". אך ליתר דיוק: לחוסר ביטחון תזונתי.

נמרוד עובד

בשבוע שעבר (14.1), בעיצומה של המלחמה בעזה, הודיעה חברת שטראוס על פיטורי 150 עובדים והעלאת מחירים גדולה. מנכ"ל קבוצת שטראוס, שי באב"ד, הגדיל לעשות כשטען שמאחורי המהלך עומדת גם המחויבות של התאגיד "לייצר ביטחון תזונתי לישראלים". על כך בהמשך. יחד עם אישור התקציב הניאו-ליברלי של ממשלת הימין, תקציב שיפגע קשות ברווחה, בחינוך ובבריאות, שיגרה חברת המזון השנייה בגודלה בישראל הודעה בדבר התייקרויות של רבע ממוצריה – דווקא אלה בהם נרשמת הצריכה הגדולה ביותר:

התייקרות של עד 14% במוצרי השוקולד, המאפים ושאר הממתקים; של 10% במחיר הקקאו וקפה "עלית"; של 5% בטחינה; של 6%-3% בחומס "אחלה"; עד 9% בחטיפים המלוחים; והשיא - עלייה של 25% במחיר שמן הזית "יד מרדכי". יצוין שזו העלאת המחירים הרביעית של חברה זו בשנה האחרונה.

שטראוס, שבעשור האחרון הפכה תאגיד רב-לאומי הפועל ב-20 מדינות, מצטרפת בכך ליבואנית שסטוביץ, ליכין, לסוגת ולחברות מזון נוספות. על פי "דה מרקר" (16.1), "בכירים בענף העריכו שלא במקרה באב"ד, לשעבר מנכ"ל האוצר, בחר בעיתוי הנוכחי להודעה. חברות מזון יעדיפו להעלות מחירים כמה שיותר בסמיכות להודעת שטראוס ולפני שאנחנו מתקרבים יותר מדי לחג הפסח — שידוע כעיתוי רגיש שבו לא מומלץ להודיע על התייקרויות".

יקר כאן, יקר מאוד

המחירים בישראל במונחי כוח קנייה גבוהים ב-27% בממוצע לעומת המדינות הקפיטליסטיות החברות בארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD). הפער בענף המזון גבוה אף יותר ועומד על 37% בהשוואה למדינות הארגון ועל 51% בהשוואה למדינות האיחוד האירופי. כך פורסם באחרונה (8 בינואר) בדו"ח מיוחד של מבקר המדינה.

נכון למועד סיום הביקורת, פברואר אשתקד, ענף המזון בישראל ממש ריכוזי (ע"ע תאגיד שטראוס). המבקר מצא כי נתח השוק שהחזיקו עשרת הספקים הגדולים היה יותר מ-50% מכלל ענף המזון ומוצרי הצריכה. למרות זאת, בשנים 2018 עד 2022 לא בחנו ועדות המחירים בענף המזון של

ברית הימין-חרדים-מתנחלים בסכנה

את המצב הזה, ועל אף קונפליקטים חריפים מאד בין הצבא והמשטרה לבין הציבור החרדי, נותרה ההתנגדות בעינה. סקרי עומק שנעשו אחרי 7 באוקטובר מעידים כי למרות המלחמה, לא שינו החרדים את עמדותיהם בנושא זה. הם דוחים כל אופציה של גיוס לצבא.

העמדה החרדית העקרונית בדבר סירוב לכל גיוס שהוא לצבא, לבנים ולבנות, מתגלמת בימים אלה באחד המשברים החריפים בתוך ברית ימין-מתנחלים-חרדים – בהרכב של הממשלה הנוכחית ושל רוב ממשלות ישראל מאז סוף שנות השבעים. השאיפות להגדלת הצבא הישראלי, להארכת שירות החובה ולמעורבות ישראלית גוברת בזירות מלחמה

נוספות, עתידות להוביל לפיצוץ חריף בין החרדים לבין שותפיהם בימין. דוברי ימין, מתנגדי נתניהו ותומכיו, עושים שימוש במספר החיילים הישראליים ההרוגים במלחמה הנוכחית כדי להבעיר זעם נגד החרדים. אלה, מצדם, זקוקים לחקיקה דחופה של חוק גיוס עדכני על מנת להמשיך בשגרה החינוכית בישיבות. המשבר הזה, שכבר שנים טמון ביסודה של ברית החרדים והימין, עלול לאיים על קיומה.

משבר תזונתי חסר תקדים

לעניין הגיוס יש להוסיף את משבר העוני המחריף בחברה החרדית. אחרי שנים של ייבוש תקציבי רווחה ממשלתיים, של הפקרת תחום הדיור, של תשלומי העברה לחינוך הפרטי החרדי ושל ברית בין ראשי העמותות החרדיות וממשלות ישראל – מוצאת עצמה החברה החרדית במשבר עוני חריף.

החברה החרדית, המונה למעלה ממיליון נפש ואשר יותר מ-70 אחוזים ממנה בני פחות מ-25, נקלעה לחוסר תזונתי בהיקפים נרחבים. הסיבות לכך, בין השאר: משפחות גדולות, השכלה מעטה ומשברי תעסוקה.

כל זאת על רקע המשבר הכלכלי המתהווה כתוצאה מהמלחמה, ועל רקע קריאות מצד נציגי מעמד הביניים לקיצוץ נוסף בהוצאות הרווחה ובקצבות המיועדות לחרדים. גם כאן מוצאים את עצמם החרדים, הרבנים ואף ראשי המפלגות במשבר מול שותפיהם בהנהגת הימין והמתנחלים, שעלול לסכן ברית זו.

אך בשתי הסוגיות – הגיוס והעוני, בולט העדר אלטרנטיבה משמאל. מתנגדים לממשלות נתניהו מאיימים על החרדים בגיוס נרחב בכפייה ובהעמקת הגזירות הכלכליות נגדם. עמדות אלה של מתנגדי נתניהו הודפות את החרדים לזרועות קואליצית הימין. מול קולות אלה דרושה ברית אחרת של שותפים ושותפות למאבק בעוני.

מלחמה היא תמיד זמן גרוע למי שמתנגד לה. אך יש לומר כי בין אם ההתנגדות לה נושאת אופי אישי, דתי, לאומי או מצפוני אחר, היא מכילה בתוכה את גרעין סיומה. המאבק בעוני ובנגזרותיו האימות חייב לכן להיות משותף לכלל העניים: חרדים, ערבים, מזרחים ומהגרים. אפילו בעת שהתותחים רועמים ראוי שנשמיע קול זה.

אלי ביתאן

רב מבין את חיילי הגדוד החרדי "נצח יהודה" (צילום: דובר צה"ל)

בעקבות הטבח ב-7 באוקטובר והמלחמה בעזה שפרצה בעקבותיו נקלעה החברה החרדית בישראל, על מנהיגיה הדתיים והפוליטיים, למבוכה רבתי. ערב המלחמה נחשבו החרדים השותפים הבכירים בממשלה הנוכחית וחלק ממחנה "ימין על מלא". המנהיגים הפוליטיים הביעו תמיכה ברפורמה המשפטית של לוי ורוטמן, והמנהיגים החרדים עסקו בניסיונות החקיקה של חוק פטור מגיוס לצבא לחרדים ולחרדיות, של עצמאות מערכת החינוך החרדית הפרטית ושל הגדלת מלגות האברכים.

ההתנגדות החרדית הוותיקה לגיוס לצבא, הנחשבת אחד העקרונות המארגנים של החברה החרדית בכלל, ואשר החריפה בעשורים האחרונים לא מנעה מהימין הישראלי לראות בחרדים שותפים בכירים. זאת משום נכונותן של המפלגות החרדיות להיות שותפות מלאות בכל יוזמת ימין שהיא. סקרי דעת קהל בקרב צעירים חרדים מלמדים על נטייה מובהקת ימינה בסוגיות הנוגעות בסכסוך: תמיכה בתוקפנות צבאית, אהדה להתנחלויות וחוסר אמון גבוה באפשרות של פתרון מדיני ושלום. העמדות הללו אינן שונות במהות מעמדות הרוב היהודי בישראל.

אף על פי שההנהגה הרבנית החרדית, להבדיל מההנהגה של רבני המתנחלים והציונות הדתית, מפגינה מתינות מדינית ובאופן מסורתי תומכת באפשרות של שלום והסדר – הצעירים החרדים ימניים ביותר. גרמה לכך השותפות הפוליטית רבת השנים בין מפלגות הימין והחרדים. השפיעו גם הפעילות בת עשרות השנים של ארגונים פאשיסטיים וגזעניים כמו להב"ה וכהנא חי בקרב הדור הצעיר; הקמת ההתנחלויות החרדיות הגדולות כפתרון למצוקות הדיור של החרדים; וכבילת הפוליטיקה החרדית למפעל ההתנחלויות.

החרדים ממשיכים לסרב לגיוס

אך למרות עמדות הימין ועל אף תמיכת הציבור החרדי במלחמות של ישראל, מסרבים החרדים ליטול בהן חלק פעיל ולהתגייס לצבא. התנגדות זו היא מרמת ההנהגה הרבנית החרדית, דרך מרכזי המפלגות ועד כל המוסדות החינוכיים לבנות ולבנים. מספר זניח מאד של חרדים מוכן להתגייס לצבא הישראלי, ומי שעושה כן נידון לסנקציות מגזריות חריפות. על אף ניסיונות חקיקה שלאורך שנים נועדו לשנות

מנהיגי המפלגות הקומוניסטיות של נפאל בחפגוש פסגה, 2019 (צילום המפלגה הקומוניסטית הנפאלית)

המהפכה הנפאלית - מותו של חלום?

האדמות ונגד שיטת הקסטות. ארה"ב, שחששה ממהפכה קומוניסטית נוספת באסיה, הקימה בה בסיסים צבאיים. המאבק הקומוניסטי התעצם דווקא בשנות התשעים, לאחר סיום המלחמה הקרה. ב-1996 הגישה המפלגה הקומוניסטית המאוואיסטית לממשלה מסמך דרישות. המסמך דרש רפורמה אגררית, הלאמת התשתיות ומפעלי התעשייה, שוויון זכויות לבני הקסטות הנמוכות, פדרליזציה של נפאל, כינון משטר רפובליקאי וניתוק הקשרים עם הודו. סירובה המוחלט של הממשלה לדון במסמך הוביל לפרוץ התקוממות שהידרדרה עד מהרה למלחמת אזרחים.

הסכם הבנות לסיום המלחמה

המלחמה נמשכה עשור, עד 2006. המורדים המאוואיסטים הצליחו להשתלט על מערב המדינה, אך לא להכריע את השלטון המלוכני במזרח. התפנית החלה ב-2001, כאשר המלך, יורש העצר ורוב בני משפחת המלוכה נהרגו בהתנקשות בארמון. המלוכנים הכתירו מלך חדש, גיינדרה שאה, אך הלגיטימציה של משפחת המלוכה התערערה. המלך גיינדרה הכריז על משטר צבאי ופיזר את הפרלמנט.

בעקבות אירועים אלה נחתם ב-2006 הסכם ההבנות בין הקומוניסטים למלוכנים. הקומוניסטים הסכימו לוותר על דרישתם לכינון משטר סוציאליסטי בתמורה לביטול המונרכיה ולהפיכת נפאל לרפובליקה חילונית עם הפרדה בין דת למדינה. המלך קיבל תנאים אלה ופרש מכסאו.

בבחירות הראשונות שנערכו בעקבות המהפכה, זכתה המפלגה המאוואיסטית ברוב מוחלט של שני שלישים מהקולות. בצדה נבחרו לפרלמנט נציגי מפלגות קומוניסטיות נוספות. למעשה נבחרו לפרלמנט רק מפלגות שמאל: ממפלגת הקונגרס הסוציאל-דמוקרטית ועד המאוואיסטים. יתר-על-כן, לראשונה נבחרו לפרלמנט מועמדים מדסים מכלל המפלגות, והם מנו 40% מהנציגים.

אלא שאז הסתבך המצב. תהליך גיבוש החוקה החדשה נתקל בקשיים רבים כתוצאה מסכסוכים בין המפלגות, וכתוצאה מלחצים שהפעילו הודו וארצות-הברית על נפאל. סלעי המחלוקת העיקריים היו סוגיות הרפורמה הקרקעית, הפדרליזציה וזכויות המיעוטים והצבא.

בשנים האחרונות ניכרת בארצות רבות במערב התחזקות של הימין הקיצוני: מארה"ב וארגנטינה ועד גרמניה, הולנד ואיטליה. מפלגות שמרניות, נאו-ליברליות וגזעניות צוברות כוח ואף משתלטות על מוסדות המדינה. אך בנפאל, מדינה בת 30 מיליון נפש השוכנת בהרי ההימלאיה, עוצבה בשנים האחרונות מציאות פוליטית שונה בתכלית. בשנת 2006 התחוללה בנפאל מהפכה שהובילה לשינוי פוליטי עמוק. מממלכה שמרנית-דתית הפכה נפאל דמוקרטיה רב-מפלגתית וחילונית. בשלטון נמצאת כעת קואליציה של מפלגות קומוניסטיות וסוציאליסטיות. המהפכה הביאה לנפאלים גם שוויון בין הקבוצות האתניות והקסטות השונות. היא חילקה לאיכרים את הקרקעות שריכזו בידיהם בעלי האדמות הגדולים. כדי להבין כיצד זה קרה, יש לחזור אל ההיסטוריה של מדינה זו.

נפאל, השוכנת בין הודו לסין, התגבשה כממלכה עצמאית במהלך המאה ה-18. מבחינה דתית ותרבותית, לנפאל קשרים חזקים עם הודו. רוב הנפאלים נמנים עם מאמיני הדת ההינדואיסטית, ונפאל עצמה נחשבת ארץ הקודש של דת זו. ההינדואיזם סיפק את הלגיטימציה הפוליטית למלוכה ולסדר המעמדי בנפאל, שהתבסס על קסטות. בנפאל יש לקסטות אפיון גיאוגרפי: בני הקסטות ההגמוניות מתגוררים בעיקר בגבעות, ורואים עצמם "הנפאלים האמיתיים". תושבי האזור המישורי, המכונים "מדסים", משתייכים ברובם לקסטות הנחותות, והם גם עניים יותר ומשכילים פחות. למדסים יש גם שפה שונה וזהות אתנית נפרדת. עד המהפכה, לא הייתה למדסים זכות בחירה ונמנעה מהם הזכות ללימודים אקדמיים. במהלך המאה ה-19 הפכה נפאל מדינת חסות של האימפריה הבריטית, אך שמרה על עצמאותה המדינית. לאחר שהודו השיגה את עצמאותה, הייתה ניו-דלהי הכוח הדומיננטי בפוליטיקה הנפאלית. לנפאל אין גישה לים, ואילו הגבול שלה עם סין עובר בהרי ההימלאיה ולכן אינו מאפשר קשרי מסחר ענפים. מציאות גיאוגרפית זו אפשרה להודו לנצל את נפאל מבחינה כלכלית. המלך ובעלי האדמות הכמו-פיאודליים, בני הקסטות הגבוהות, שלטו בנפאל תוך שיתוף פעולה עם האינטרסים של בעלי ההון ההודים.

כבר בשנות החמישים של המאה ה-20 נוסדה בנפאל המפלגה הקומוניסטית, אשר נאבקה נגד שלטון המלך ובעלי

<< המשך כתבה מעמוד 7

הרפורמה הקרקעית המקיפה שדרשו הקומוניסטים לא קודמה והם התפשרו בסופו של דבר על רפורמה מתונה יותר. למרות שרפורמה זו לא חיסלה את אי-השוויון ברכוש הקרקעי, היא שמה קץ למעמד בעלי הקרקעות הגדולים. הדרישה לפדרליזציה הייתה דרישה מרכזית של המיעוטים בנפאל. בס ראו בה אמצעי להבטחת שוויון בחלוקת המשאבים. המאואיסטים, בעלי בריתו של המיעוט המדסי, התעקשו על כך אף הם. לעומתם דרשו מפלגת הקונגרס והמפלגה המרקסיסטית-לנינית לשמור על אחדותה של נפאל. בסופו של דבר הושגה פשרה – במקום 30 אזורים-מדינה שדרשו המאואיסטים, הוסכם שנפאל תהיה רפובליקה פדרלית המורכבת משבע מדינות.

נפאל גירשה משטחה את בסיסי הצבא האמריקאים, ובכך אשררה את ריבונותה הלאומית. אך בסוגיית הצבא הנפאלי לא הושגה פשרה. לאחר ניצחון המהפכה ב-2006, נותרו במדינה שני צבאות נפרדים: הצבא הקומוניסטי של המורדים לשעבר וצבא הממשלה הישן. כל אחד מהצבאות דרש שהשני יפורק מנשקו. המחלוקת הוכרעה באלימות: הממשלה המאואיסטית הורתה לצבא הישן לחסל את צבא המורדים, וכך היה. אף כי עשרת אלפים מחיילי המורדים נקלטו בצבא הנפאלי המאוחד, נתפס מהלך זה של הממשלה בעיני חלק מהקומוניסטים כבגידה במהפכה.

לאחר שנים של חוסר יציבות ומאבקים פנימיים, חוקקה לבסוף ב-2015 החוקה הנפאלית החדשה. החוקה מבטיחה את זכויות המיעוטים ומעניקה לשפותיהם מעמד של שפות רשמיות. לנשיא הראשון של נפאל החדשה נבחר איש שמאל בן המיעוט המדסי. למרות שהתושבים הם הינדואיסטים דתיים ברובם, מוגדרת נפאל בחוקה מדינה חילונית – הישג חשוב של השמאל, אשר התעקש על שוויון למיעוטים הבודהיסטי, המוסלמי והנוצרי. החוקה מבטיחה גם שוויון מגדרי וקובעת שבכל מוסד רשמי 50% מהחברים יהיו נשים. כמו כן, על כל גבר בתפקיד רשמי למנות סגנית, ועל כל אישה בתפקיד רשמי למנות סגן. החוקה מבטיחה זכויות שוות ללהט"ב ומאפשרת להם נישואים. בכך הייתה נפאל המדינה השנייה באסיה אחרי טאיוואן, המתירה נישואים כאלה.

לצד השלמת גיבוש החוקה, הפכה נפאל מדינת רווחה: המדינה השקיעה בתשתיות חשמל ותחבורה, כולל לכפרים הנידחים, והחלה לדאוג לחסרי דיור ולמובטלים; חוקקו חוקי עבודה מתקדמים המגנים על זכויות העובדים; הוטלו מסים גבוהים על עסקים בבעלות פרטית; והוקמו חנויות ממשלתיות המוכרות מוצרים בסיסיים במחירים מפוקחים. רמות אי-השוויון פחתו ומשטר הקסטות התערער. בעוד שבעבר נקבעו אפשרויות התעסוקה במידה רבה לפי השיוך לקסטה, כיום רשאי כל אזרח לעבוד בכל מקצוע שיחפוץ. מדסים ובני קסטות נמוכות אכן משרתים בתפקידים בכירים בבירוקרטיה הממשלתית ובצבא.

משטר סוציאליסטי לא הוקם

על אף הישגים חשובים אלה, המהפכה השמאלית עדיין לא הגשימה כמה מהבטחותיה המרכזיות. בראש ובראשונה, לא קם בנפאל משטר סוציאליסטי. הכלכלה הנפאלית עודנה קפיטליסטית: מערכת הבריאות בנפאל עדיין נמצאת ברובה בבעלות פרטית, וכתוצאה מכך זכותם של כל הנפאלים לקבל טיפול רפואי אינה ממומשת. התעשייה ומגזר השירותים עדיין נשלטים לגמרי בידי כוחות השוק, והממשלה לא עשתה די על מנת לקדם פיתוח כלכלי.

בשנים האחרונות סובלת נפאל ממצב כלכלי קשה: האינפלציה גבוהה, השכר נמוך – שכר המינימום בנפאל עומד על כ-450 שקלים בחודש – וצעירים רבים מהגרים לחו"ל בחיפוש אחר עבודה מכניסה יותר. יתר-על-כן, למרות השכר הנמוך, חברות זרות ממעטות להשקיע בנפאל בשל המסים הגבוהים וחוקי העבודה המגנים על העובדים.

במקביל החל ההון לשלוח זרועות למפלגות – לרבות למפלגות הקומוניסטיות. מאז הפיכתן למפלגות שלטון, חדרו לשורותיהן אופורטוניסטים רבים, המבקשים להתקדם במעלה ההיררכיה השלטונית ואף להתעשר באמצעותה. לדוגמא: בכפר אחד באזור המישור קיימות שתי מרפאות – אחת ציבורית ואחת פרטית. את שתי המרפאות מנהל אותו אדם, חבר במפלגה המאואיסטית. כאשר תושבים פונים לקבל טיפול במרפאה הציבורית, החינמית, מפנה אותם המנהל למרפאה הפרטית שבבעלותו לטיפול בתשלום.

המפלגות הקומוניסטיות התרחקו מהחזון המהפכני

שתי המפלגות הקומוניסטיות הגדולות, המאואיסטית והמרקסיסטית-לנינית, לא קידמו שום יוזמה מהפכנית מאז החוקה של 2015. נדמה כי הן הופכות בהדרגה מפלגות שלטון, העוסקות בניהול ענייני היומיום ובאינטריגות אישיות ומתרחקות מהחזון המהפכני. בשתייהן התפתחה בעיה של היעדר דמוקרטיה פנים-מפלגתית. הנהגתן הוותיקה נותרה על כנה ואינה מאפשרת לדור מנהיגים חדש לצמוח. רבים מהקומוניסטים הוותיקים שלחמו במלחמת האזרחים נטשו את המפלגות בטענה שהנהגותיהן סטו מהקו המהפכני. בשל הסכסוכים בין המפלגות הקומוניסטיות, צירפה המפלגה המאואיסטית לקואליציה בראשותה את שתי מפלגות הימין. על רקע התסכול מהיעדר ההתקדמות של המהפכה, מתארגנים בנפאל בשנים האחרונות כוחות פוליטיים אחרים. מלך נפאל לשעבר, גיינדרה שאה, עדיין מחזיק ברכוש רב. הוא מרבה להתראיין לכלי התקשורת ובאחרונה החל לערוך אסיפות ציבוריות גדולות ברחבי המדינה. הוא מבטא בגלוי את התנגדותו לדמוקרטיה וקורא להחזיר את המלוכה בניסיון לצייר עצמו כמושיע המדינה מהקומוניסטים. לצד המלך פועלת מפלגת ימין ריאקציונרית הקוראת אף היא להחזיר את המלוכה, להפוך את נפאל שוב למדינה הינדואיסטית ולבטל את הפדרליזציה. מפלגה זו זוכה בתמיכה מסוימת באזורי הגבעות. אך חשובה יותר היא התמיכה בה היא זוכה מצד ממשלת מודי בהודו. כוח עולה נוסף הוא המפלגה הליברלית, הזוכה בתמיכה בעיר קטמנדו.

נפאלים רבים, ובעיקר הקומוניסטים, מבקרים את הקיפאון הפוליטי אליו נקלעה המדינה. הם קוראים להתקדם מעבר לחוקה ולרפורמות, להשלים את התהליך המהפכני, "ללכת עד הסוף" ולכונן סוציאליזם. עדיין לא מאוחר לתקן: בנפאל פועלות 20 מפלגות קומוניסטיות, המהוות רוב הן בממשלה והן באופוזיציה. הציבור הנפאלי ברובו עדיין תומך בהן. בשנה האחרונה קמה יוזמה חדשה בשם החזית הסוציאליסטית, שמטרתה לאחד את כוחות השמאל במדינה נוכח התחזקות האיום מימין והחשש מנסיגת המהפכה.

כמעט שני עשורים אחרי מהפכת 2006, שואלים נפאלים רבים: "בעבור מה נלחמנו?". למרות הישגיה הרבים של המהפכה – זכויות מיעוטים, כינון רפובליקה, חילון המדינה, רפורמה קרקעית, מדינת רווחה ושוויון מגדרי – נראה שנפאל עדיין תקועה בדרך לסוציאליזם. משורר קומוניסט נפאלי תהה בקול: "האם זה מותו של חלום?"

עידן סלוצקר

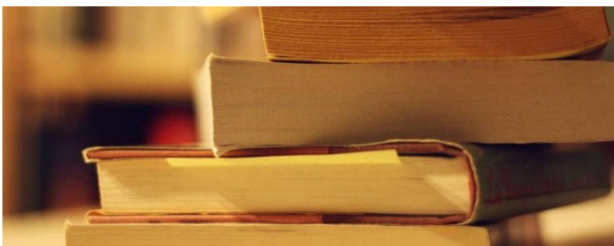
האימפריה העוסמאנית ברומן היסטורי

כך התגלע בחוגי השלטון באיסטנבול מאבק בין תומכי הסדר החדש למתנגדיו.

על רקע מציאות היסטורית זו, רוקם וישניצר עלילת מתח סוחפת המכניסה את הקוראים לתככים הפוליטיים ולעולם הצללים של בירת האימפריה העוסמאנית. קל להישאב לעלילה על תפניותיה, אך אין מדובר רק בספר מתח. "סדר חדש" מפגיש את קוראיו עם המציאות התרבותית והחברתית במזרח התיכון בראשית המאה ה-19. אגב כך הוא מפרק דימויים אוריינטליסטיים על מקומן של נשים בחברה המוסלמית, על הקשר בין דת לפוליטיקה במזרח התיכון ואף על הרגלי שתיית אלכוהול באזור זה. בולטת במיוחד בספר נוכחותו של האסלאם הסופי, שהיה זרם בעל השפעה דתית, תרבותית ואף פוליטית רבה באימפריה העוסמאנית. בספר משובצים שירים עוסמאניים ופזמנים סופיים ואף קטעים מתורגמים מתוך מסמכים היסטוריים, כמו דיווחי השגריר הבריטי באיסטנבול למשרד החוץ בלונדון.

"סדר חדש" מדגים כי רומן היסטורי יכול להיות כלי טוב ללימוד היסטוריה ובה בעת מהנה וקל לקריאה. אך רומנים היסטוריים מאפשרים דבר-מה נוסף: מבט במציאות העכשווית דרך אירועי העבר. עבור קורא ישראלי בן זמננו, המאבק בין תומכי הסדר החדש ומתנגדיו מזכיר במידה רבה את המאבק סביב הרפורמה המשפטית. בדומה לכך, החוויות הטראומטיות שנושא עמו עלי, גיבור הרומן – חייל יניצ'רי שהשתתף במלחמות בבלקן ובמצור על עכו בשלהי המאה ה-18 – עשויות להדהד זיכרונות וחוויות של רבים מהמלחמות המוכרות לנו כאן. הקריאה בספר מעלה אפוא שאלות גם לגבי ההווה, ומאפשרת לנו לבחון את ישראל בשנת 2024 בעזרת ההווה באיסטנבול של שנת 1807.

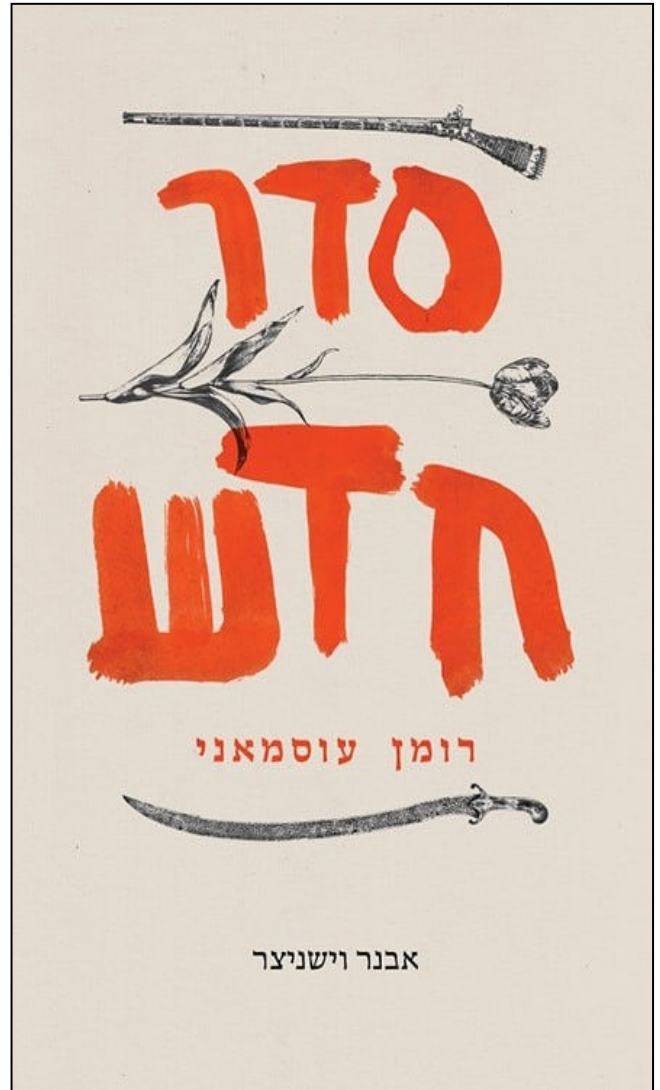
א. בן יאיר

שבוע עִיר / לריסה מיכלר

מחשבות על דן פגיס / ריטה קוגן

הדברים החשובים של זמן־שלו
בטלים בזמן־מלחמה.
הדברים החשובים של זמן־מלחמה
מוכנים מאלהם בזמן־שלו.
לחיות ליד מלחמה
לחיות בתוך מלחמה
אלה שני חיים שונים.
כשם ששיר־אהבה הנכתב ליד מלחמה
שונה משיר־אהבה הנכתב בתוך מלחמה.
אלה שירים שונים מאד,
לשתי אהבות שונות מאד,
האחת - חיים וקייטש,
השנייה - קייטש ומות.

עטיפת הספר

מה יודע הקורא העברי על האימפריה העוסמאנית? כאשר זוכרים שאימפריה זו משלה בארץ ובאזור במשך 400 שנה, עד תחילת המאה ה-20 – התשובה היא מעט מפתיעה. לקומץ ספרי ההיסטוריה של האימפריה העוסמאנית שראה אור בעברית, נוסף לאחרונה הרומן ההיסטורי "סדר חדש" פרי עטו של ההיסטוריון אבנר וישניצר (הוצאת עברית, 377 עמודים). עלילת הרומן מתרחשת באיסטנבול של ראשית המאה ה-19 בתקופה של מתחים חברתיים, מאבקים פוליטיים ושינויים תרבותיים. בעקבות תבוסות צבאיות של האימפריה העוסמאנית במלחמותיה נגד מעצמות אירופיות, יזם הסולטאן סלים השלישי שורת רפורמות שכונתה "הסדר החדש". במרכזו של הסדר החדש עמדה הקמתו של צבא מודרני המבוסס על השיטה האירופית: חיילים ממושמעים היטב הפועלים כאיש אחד לפי תרגולת סדורה.

הקמתו של צבא הסדר החדש הדאיגה את היניצ'רים – חיל הרגלים של האימפריה מאז המאה ה-15, החוששים לאבד את כוחם הפוליטי. לכך נוספו מתיחות בין זרם דתי שזוהה עם הסדר החדש לבין הזרם שזוהה עם היניצ'רים, וכן יריבות בינלאומית בין הצרפתים – שסייעו לסולטאן ביישום הרפורמות – לבין בריטניה ורוסיה, שהיו אויבות הצרפתים.

משפחות החטופים לא שותקות

עצורים בחשד למכירת אישורי

כניסה לפועלים פלסטינים

משטרת ישראל עצרה 14 אזרחים, בהם קצינים וחיללים בצבא הכיבוש, בחשד למכירת אישורי כניסה לישראל לפועלים פלסטינים מהשטחים הכבושים – כך דיווח השבוע (22.1) העיתון "אל-אטיחאד" היוצא לאור בחיפה.

החקירה המשטרתית חשפה כי החשוד הראשי בתיק מכר אישורי כניסה לישראל בעזרת בנו, חייל המשרת באחד המחסומים בגדה המערבית. עוד העלתה החקירה כי החשוד ניהל רשת של מתווכים פלסטינים וישראלים שמטרתה - יצירת קשר עם פועלים פלסטינים המעוניינים להיכנס לישראל לצורכי עבודה וגביית כספים מהם.

בשבועות האחרונים פורסם, כי הצבא ושב"כ המליצו לממשלה להחזיר חלק מהפועלים הפלסטינים לעבודה בישראל. בהקשר זה, פורסמה השבוע בעיתון "דה מרקר" הערכה, לפיה בשלושת החודשים האחרונים ספגה הכלכלה הישראלית נזק בסך 9 מיליארד שקל כתוצאה מהאיסור על כניסת פועלים פלסטינים מהגדה המערבית לישראל.

בטרם פרצה המלחמה עבדו בישראל כ-110 אלף עובדים פלסטינים בעלי אישורי כניסה. נוסף על כך הועסקו בישראל עובדים פלסטינים מהשטחים הכבושים ללא אישור, שמספרם הגיע לפי הערכות שונות ל-40 אלף.

עשרות קרובי משפחה של החטופים המוחזקים בידי חמאס בעזה התפרצו השבוע (22.1) לדיון שנערך בוועדת הכספים של הכנסת במחאה על הפקרת קרוביהם בידי הממשלה. בני משפחות החטופים הטיחו בחברי הכנסת: "על חמץ פירקתם ממשלה ועל שבויים אתם לא מפרקים?", וכן "אי אפשר להמשיך בסדר היום, רק על דבר אחד צריך לדבר עכשיו". אחדים מהם נשאו שלטים בהם נכתב: "אתם לא תשבו כאן כשהם יושבים שם" ו"הזמן אזל".

מוקדם יותר באותו יום נפגשו נציגי משפחות החטופים עם ראש הממשלה נתניהו. זה טען כי יש יוזמה ישראלית לשחרור החטופים – אך סירב לפרטה. בעקבות הפגישה המשיכו משפחות החטופים במחאה והפגינו מול מעון ראש הממשלה ברחוב עזה בירושלים, שם הפכו את הכביש ל"נהר של דם". מן המשפחות נמסר: "ראש ממשלת ישראל הוא האחראי הישיר לחיי החטופים אשר מופקדים כבר 108 ימים. המשפחות דורשות לקדם עסקה באופן מיידי - גם במחיר הפסקת הלחימה, נסיגה ושחרור אסירים. דם החטופים והחיללים שנפגעים בלחימה ללא יעד ברור הם על ידיה של הממשלה והעומד בראשה. עליו לפעול מיד לשחרורם או לפנות את מקומו למי שמסוגל".

מחאת נשים בלבן למען החזרת החטופים הודיעה, כי היא מעלה הילוך מול מהלכי הממשלה. היום (24.1) הובילו נשים סדרת הפגנות ושיבושים ברחבי הארץ. המחאות והשיבושים של נשים בלבן החלו בשעה 9:00 במוקדים רבים בארץ. ממארגנות המחאה נמסר: "אנו קוראות לקבינט: קבלו החלטה מיידי, הביאו עסקה להצלת חיי אדם עכשיו".

בשעה 19:00 התאספו יחד הנשים בלבן והארגונים מול בניין הקריה בתל אביב לצעדה בזעקה משותפת למען עסקה להחזרת החטופים לפני כל דבר אחר. עם ארגוני הנשים שהצטרפו למחאה נמנים: שדולת הנשים בישראל, בונות אלטרנטיבה, פורום מיכל סלע, איתך מעכ"י, איגוד נבחרות, נעמת, אחותי למען נשים בישראל והמכללה: בית ספר חברתי למען נשים החוזרות למעגל העבודה.

תנועת נשים דמוקרטיות בישראל

אבלה על מותה של הפעילה

הנאא פרח זריק

מראשונות התנועה בנצרת

המפלגה הקומוניסטית הישראלית

אבלה על מותו של החבר הוותיק והמסור

מנשה כליפה

שהיה מזכיר מחוז השפלה

וחבר הוועד המרכזי במשך שני עשורים

ומשתתפת בצער המשפחה

השבוע באתר "זו הדרך"

257 ראשי רשויות מקומיות נגד התקציב הניאו-ליברלי של סמוטריץ'; הסכם פיצויים לעובדים שנעדרו מעבודתם בשל המלחמה, ועוד...

Zoha.org.il

zoha.org.il

זו הדרך ברשתות החברתיות

וואטסאפ

טוויטר

פייסבוק

אינסטגרם

טלגרם

